

dtajnění

Jan

dtajnění

Vodňanský

dtajnění

VOLVOX GLOBATOR

dtajnění

Jan

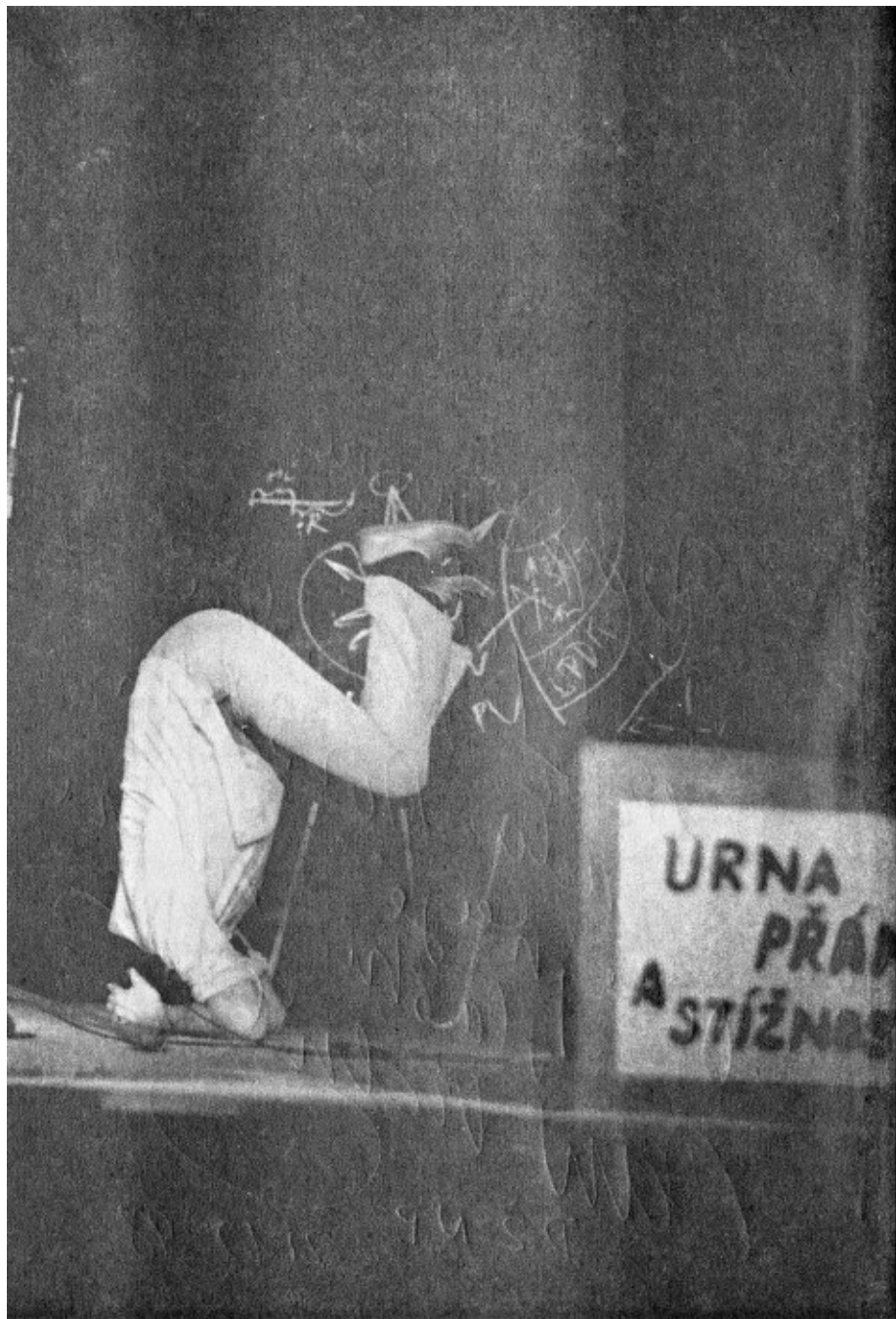
dtajnění

Vodňanský

dtajnění

VOLVOX GLOBATOR

odtajnění

Jan Vodňanský - Odtajnění

Copyright © Jan Vodňanský, 1998, 2015

Copyright © VOLVOX GLOBATOR, 1998

ISBN 978-80-7511-175-3

Ilustrace Ladislava Pechová

Odpovědná redaktorka Magdalena Wagnerová

Kresby v textu Jan Vodňanský

Obálka a grafická úprava Pavel Růt

Fotografie archiv autora

E-kniha purehtml.cz

Vydalo nakladatelství a vydavatelství VOLVOX GLOBATOR,

Štítného 17, 130 00 Praha 3, www.volvox.cz,

jako svou 311. publikaci

Vydání první

Praha 1998

Adresa knihkupectví

VOLVOX GLOBATOR:

Štítného 16, 130 00 Praha 3 – Žižkov

Skandál ve Scéně aneb Tvůj sexy day

Po letech stojatých vod prohnívání zase nadešla ta úžasná doba, kdy se to někam řítilo, což každý po svém tušil, avšak přesně nevěděl kam. Těch, kteří to věděli přesně, například politické a vojenské štáby supervelmocí a jejich tajné špionážní centrály, těch bylo poskrovnu, a co vlastně věděly či plánovaly, dodnes neprozradily. Každopádně se v té době životodárné nejistoty a teprve tušených, zatím spíše podzemních dunění dobře hrálo. Ideologičtí šafáři a schvalovači byli až na malé výjimky už natolik demoralizováni, že jsme už roku 1987 hráli s mojí skupinou Tajfun tajfun vykrúcaj paralelně i s Přemyslem Rutem v klubech další tři autorské programy. Jeden z nich jsme nazvali Východní koncert. Byla to zjevná narážka na to, že oficiálně jsem byl po letech totálního zákazu úředně povolen v roce 1987 k opětovnému veřejnému účinkování ve svých autorských programech. Ale pozor! Pouze pro děti do dvanácti let. Soudruzi schvalovači si tak vyráběli perspektivní alibi pro období budoucích změn a zároveň mohli klidně spát při pomyslení, že signatář Charty, ideologický diverzant Vodňanský, u malých dětí s politickými dvojsmysly a jinotaji neprorazí, neboť tomu ona holátka nevinná ještě náležitě nehoví, zatímco dospělý by mohl zkazit. Hráli jsme tedy s Přemkem Rutem náš Výchovný koncert večer pro dospělé, které Rut hned v úvodním komentáři naléhavě vyzýval, aby se v duchu úředně schválené povolovačky chovali jako malé děti. Mohli všelijak zlobit, vyrušovat, jenom ne přiznat namátkové kontrole, že už mají občanský průkaz. Za to jsme nabízeli jim a koneckonců i sami sobě beztrestnost. Politických dvojsmyslů a jinotajů večer co večer přibývalo, a to nejen díky našim improvizacím, ale též globálně diverzní tvorbě dvojice Gorbačov – Reagan. Dělal, co mohla. Sály byly natřískané „dětmi“ od patnácti do devadesáti, a když to někde konšelé zakázali, hrálo se jim navzdory, protože ten zákaz se už obvykle báli vydat písemně, a tak jej pořadatel právem považoval za nezávazné doporučení.

Hezky se hrálo v klubu architektů U Zlatého melounu v Michalské ulici na Starém Městě pražském ve vkusně restaurovaném klenutém sklepě s atmosférou gotického undergroundu. A právě tam za mnou přišla ta veselá partička z FAMU. Bylo to večer po vystoupení někdy počátkem roku 1988. Vedl je jejich spolužák, syn Petra Skoumala David. Vzápětí mi byla nabídnuta role úchylného sexuologa ve školním filmu studenta režie Jana Hřebejka. Jeho okouzlení Woody Allanem se zračilo již v názvu Co chcete vědět o sexu a bojíte se to prožít. Scénář to byl opravdu svěží. Napsal jej Hřebejkův spolužák Petr Zelenka – vnuk známého rozhlasového humoristy Bedřicha. Hlavní postavou je mladý neurotický překladatel. Toho hrál Jiří Ornest. Zaplete se producentem pornokazet, které mu jako melouch překládá. Akt překladu, simultánně prožívaný s pohledem na rajcující čuňačky, způsobí časem výpadky jeho sexuální formy v dosud harmonickém manželství. Žena jej podezírá z nevěry a nakonec jej přiměje k návštěvě sexuologa. No a to byla právě šance pro mne. Ve vrcholném okamžiku rozvrácenému překladateli odborně vyložím, že k opětné schopnosti sexuálního vzrušení potřebuje nutně simultánní překlad svých manželských produktů milostné přede hry. Vzápětí se nečekaně nabídnu k této vybraně perverzní prácičce. Podle Zelenkova scénáře jsem překvapivě překonal odbornou distanci od pacienta. Zatímco on se v těžké depresi vyrovnával s přítomností dosud neznámého kolegy asistujícího při jeho manželské kopulaci, měl jsem k němu znenadání přífrčet na kolečkách svého lékařského křesílka a co nejdůvěrněji zašeptat: „Nebojte se, budu jako myška!“ V prvním pokusu o natočení tohoto klíčového záběru se mi podařila tak úžasná autenticita, výbušná směs dětinské radosti a profesionální perverze, že zkušený, mnoha rolemi ostřílený herec Jirka Ornest bezmocně explodoval výbuchem smíchu. Jinak to mohl být nádherný detailní záběr. Ale už nikdy nebude. Při opakovaných pokusech jsem pro změnu explodoval vždycky já při vzpomínce na Jirkovu reakci. Proto se to nakonec muselo vzít zdálky. Na přání režiséra Hřebejka jsem napsal český text na slavnou americkou melodii Let's behave, která zní pod závěrečnými titulky

nazpívána jako unikát režiséroým hlasem. Pro svůj původní český text jsem vymyslel též odpovídající domácí název Tvůj sexy day, v němž, jak sami vidíte, je plná třetina česky.

Tvůj sexy day

Já dneska rozhod jsem se pro den plný sexu

Neříkej: Mlčte Vy ošklivej

Někdy i dívčí slza mívá rychlost blesku

S očima v lesku ji neskrývej

Sám Eros poslal na nás bohyně i bůžky

Vášeň je jako šnek a vystrkuje růžky

Laskej mě odvážně, ať z toho třeba exnu

Den plný sexu je jedinej Tvůj sexy day!

Zatímco mladický Hřebejkův hlas v závěru filmu utěšeně swinguje, poslední titulek sděluje divákům, že všichni zvrhlíci ze skončeného děje byli vypátráni, potrestáni mimo jiné i ztrátou občanských práv. To

se pak promítalo i s tímto dodatkem ještě v posledním roce „reálného socialismu bez přívlastků“, ovšem pouze na studijních projekcích na výsostné půdě FAMU. Tam už revoluce začala s malým předstihem, ale i tam patrně sotva kdo tušil, že na Silvestra roku následujícího tuto „intelektuálně erotickou“ perverzitku nabídne Československá televize nejširším vrstvám našich pracujících jako „bonbonek“ hlavního silvestrovského programu. To jsem ovšem v záchvatech krajního optimismu netušil ani já. Bylo mi však tou dobou jasné, že se na FAMU žije ve značném předstihu před poměry platnými mezi ostatní „mimofamozní“ populací. Jedno takové zdánlivě nevinné setkání mělo mít díky turbulenci dějin to, čemu se v mediálním jazyce pozdních šedesátých let říkalo nedozírné důsledky. Krátce po filmovém seznámení vpadla veselá partička rovnou do mé pracovny. Jejich hudební kamarád, skladatel, houslista a muzikolog Aleš Březina, měl totiž chuť zhudebnit mé dosud neznámé texty. Osudovou náhodou padl jeho zrak na papundeklovou krabici, kam jsem v divné změti odhazoval skici budoucích textů – něco jako netříděný odpad, zkrátka ničí – ani vlastním vědomím – necenzurované výtrysky zcela spontánních veršových kreací. Byla to zkrátka jakási surovina pro další možné zušlechtění, či koření do nějakého prokomponovanějšího tvaru. Samozřejmě že Aleš a celá skvadra jej doprovázejících famáků byla jako u vytržení. Ano, právě z těchto ujetin. A hned jestli je mohou publikovat v chystaném časopise Tabu. Jen chvíli jsem odolával mladickému nadšení, nakonec jsem podlehl – s poněkud alibistickým pocitem, když jim to rektor dovolí, tak ať si pánové poslouží, koneckonců mimo akademickou půdu se s tím nikdo nesetká, tak co. Za odměnu mi zanedlouho pánové věnovali výtisk Tabu s mými skicami. Trochu mě uklidnilo, že časopis již svojí úpravou zdálky signalizoval, že v něm těžko očekávat něco jen trochu normálního, změt' stránek nejrůznějšího formátu sešitá cik cak s volně trčícími cípy a rozšklebeným segmentem snímku smějící se klaunovy tváře jasně deklarovala, že redakce Tabu se nehodlá podřizovat jakýmkoli konvencím, byť by to měly být třeba jen elementární zákony

geometrie. Tomuto stylu odpovídal i výběr z mých autorsky necenzurovaných explozí.

Jako ukázky uvádím:

Zde by měly kvést růže

Zde by měly kvést růže
Proč jim nikdo nepomůže
Na tebe se myšlenkově upnu
Když to nepomůže tak ti jednu lupnu

Hřála dědka
Hřála dědka hrála pětiletka
Pěkně splněná
Pětiletka není děvka
za copak ji máš

Já su malý hypnotizér
Já su malý hypnotizér

Tak si radši oko vyser

Uvedu tě do hypnózy

Až ti začnou mečet kozy

No a ony nedozírné důsledky na sebe nenechaly dlouho čekat. Bouřlivé vlnobití listopadových dnů mě inspirovalo k říkance, která brzy zlidověla.

Včera sen – dnes realita

Včera sen dnes realita

Jde s námi i Mohorita

Není Vasil jako Vasil

Každý sklídí to co si zasil

Divadla a kluby se během několika hodin od vyhlášení stávky proměnily v bouřlivé mítinky. Po několika hodinách sporadického spánku se chodilo dopoledne i odpoledne na koleje a školy okupované stávkujícími vysokoškoláky a vzápětí i středoškoláky. Na Tabu, které odhalilo pouze pro vybraný okruh svých čtenářů nejtemnější hlubiny

autorova podvědomí, jsem pochopitelně už dávno zapomněl. V opojení nadcházející svobodou tisku jsem byl koncem listopadu požádán přáteli z redakce časopisu Scéna, abych jim dal výběr ze svých písňových textů do silvestrovského čísla. To víte, že jsem vybíral z těch zralých kousků ty – dle mého autorského svědomí – nejvyzrálejší, které by pobavily čtenáře i bez hudebního doprovodu. Několik textů, které se probjovaly do finále mých nároků, jsem pak odevzdal, abych po několika týdnech otevřel silvestrovské číslo Scény, A tumáš, čerte, kropáč. Místo mnou pečlivě vybraných reprezentativních vzorků mojí veršované tvorby jsem v němém údivu nevěře svým očím, zíral na „skici“ z Tabu. Už nevím a asi nikdy nezjistím, který dobrák jim to tam přines a přesvědčil redakci Scény, že to bude větší „vodvaz“ než mnou pečlivě vybraná sestava. Konsternován jsem ovšem nebyl jenom já, ale patrně i více čtenářů, z nichž jeden dal průchod svému upřímnému a vcelku pochopitelnému pobouření. Čtvrté číslo Scény z roku 1990 dopis uveřejnilo na straně čtrnáct. Příspěvek byl podepsaný, avšak já zde jméno čtenáře uvádět nebudu, neb nevím, zda by mu to bylo po letech milé. Obzvláště zvědavý čtenář si to může nalistovat ve svázaných ročnících v knihovně. Zato příspěvek uvádím v nezkrácené podobě.

Titulek: S adresou Scény.

„Vážená redakce.

Po přečtení čehosi od pana Vodňanského ve Scéně č. 25–26 jsem hluboce rozhořčen a rozčarován. Co to má být, pánové? Verše, texty popěvků, aforismy! Nevím. Nemá to formu ani kvalitu něčeho, co by se dalo pojmenovat. Jakou ty výtvořiny mají spojitost s kulturou a s Vaším časopisem? O umění snad nelze vůbec mluvit, protože v kulhajících ‚verších‘ nenajdeme básnickou metaforu, aforistickou zkratku, nebo aspoň jen neotřele, vtipně a podnětně vyslovenou myšlenku. Člověka při čtení nějakých míst ovane zápach konjunkturálních pseudokulturních zvratků. Na svou odpovědnost a za své prostředky ať

si každý uveřejní, co ho napadne. Proč však tohle dostává dnes tolik prostoru? Proč se opět vydává něco za něco jiného? Nikoliv, pánové, diletantství a lajdáctví bez talentu a skutečného vtipu a neotřelého nápadu se nelze smát. Ať si opile plácá u láhve vína, kdo co chce, když mu to dělá radost. Ale do novin by měl psát jen ten, kdo něco dokáže vyslovit.

Češi krásný, Češi mí / Báseň pokračuje veršem ‚dobrovolně povinný‘. (Poznámka autora) / mi je příkladem literární nigramotnosti, arogantní domýšlivosti, kdy si autor nalhává, že stačí nevybíravě a primitivně vyslovit heslo, aby si získal popularitu a jakýsi pochybný literární věhlas. Domníváte se, páni redaktoři, že takové špatné rýmovačky povznesou lidské sebevědomí a uvědomění? Nic proti myšlence! Ale kde jaká je v některých odstavcích? Pokud ji je možno tušit, nemá formu. Havlíček by si jistě dal více práce, nějaké formy by se dopracoval a nepodcenil by tak domýšlivě čtenáře. Nezdá se Vám, že je to znova matení pojmů, podobné tomu dřívějšímu, kdy byl pisálek jmenován národním umělcem – za organizaci svazu, za likvidování spisovatelů – a lidé se pak sami sebe ptali, co je vlastně literatura, když tenhle aligátor je národním umělcem? A teď se budou ptát, tohle má být to nové osvobozené umění? Nenapadne Vaše čtenáře, že tohle není revoluce a že by něco takového nemělo být výsledkem naší něžné revoluce? Že je to opět jen konjunkturální rejžování? Za co? Tak jako pan Vodňanský to dovede téměř každý! Styděl by se však nedbat rytmu a použít prvního otřepaného rýmu, který ho napadne. Odpusťte pánové, je to v jiné rovině lidmi pohrdající a arogantní blábol pana Jakeše. Jenže se navíc tváří intelektuálně, i když se někdy lopotí vyjádřit rádobu politickou aktualitu, jindy však je to, stydím se citovat hypnotizér – oko si vyser apod. Panu Vrchlickému se sprostá slova alespoň rýmovala a byla nezbytná, šokující a vypointovaná. Ale pan Vodňanský rýmuje *v prdeli – povely, Přicházejí mlhou – v hrdlo lhou* atd. a sprostota se mu stává manýrou a zrcadlem jeho ducha, pokud neodhaluje navíc svoje sexuální komplexy. Smyslem něžné revoluce nebylo přece vyměnit jedno hulvátství za druhé, jeden primitivismus za

jiný. I revoluční písnička či skandované heslo musí mít svou vtipnou metaforu a zkratku. A je-li tišena, alespoň minimální mírou profesionalismu. Tohle je jen primitivní polopatismus. Nikdo se mu nebude smát. Uráží svou arogantní nadutostí a podceňováním čtenáře. Jsem ochoten své mínění podpořit tisíci podpisy Vašich čtenářů, bude-li se Vám zdát můj názor subjektivní. Ale mohli byste si to ověřit i sami, kdybyste moji reakci na ‚tvorbu‘ pana Vodňanského zveřejnili. Nic proti tomu nemám. Jistě teď máte mnoho práce, ale vzdor tomu bych byl rád, kdybyste mi laskavě odpověděli, abych poznal, kam naše kultura vybředává, zda to nebude z hnoje do močůvky. To bych byl moc nerad.

S novoročním přáním všeho dobrého.“

Zde končí citace, z níž mě nejvíce zaujalo nečekané srovnání s verbální tvorbou Milouše Jakeše. Ačkoliv jistě měl za ledacos odpovědnost, v tom, že se moje skici dostaly místo mnou dodaných vyzrálých textů z Tabu do Scény, v tom lítal zcela nevinně. Pisatel dopisu ve svém spravedlivém rozhořčení tak málem založil novou autorskou dvojici Vodňanský – Jakeš. Podotýkám, že to bylo v době, kdy diváci, místo aby chodili do vyhrátých sálů na komická představení, stáli v mraze u výkladních skříní, za nimiž jim na videu promítali předrevoluční Jakešův projev z Červeného Hrádku. No a pak šli domů a na komiky už se jim nechtělo. Ke cti redakce Scény je třeba dodat, že si byla vědoma toho, že jsem si texty k uveřejnění tentokrát opravdu nevybíral, a tak připojila k citovanému dopisu, poté co jsem nevyužil možnosti se k němu vyjádřit (to bych byl musel převyprávět celou tuto story a na to tehdy nebyl čas), svoje vlastní stanovisko, které též uvádím v plném znění:

„Otiskujeme tento dopis jako doklad, jak se někteří lidé (a nemusí být ani sféře umění příliš vzdálení) těžko loučí s představou každodenních korektur tvorby, třebaže jde o sloky pro Jana